

О.М. Дутченко, канд. екон. наук, доц.

О.О. Дутченко, ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

ВПЛИВ КРЕДИТНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ

В умовах нестабільності економіки, кризи платежів, виникнення інфляційних процесів у підприємств різних форм власності все частіше виникає потреба у залученні додаткових коштів для здійснення господарської діяльності та отримання прибутку. Найбільш поширеною формою залучення коштів є банківське кредитування, як джерело поповнення короткострокових та довгострокових ресурсів підприємств.

Динамічний розвиток банківського сектору України за період 2004 – 2008 рр. збільшив кредитний портфель банківської системи майже у 6 разів. Кредитні зобов'язання суб'єктів господарювання на кінець 2008 р. становили 443 665,0 млн. грн., з них майже 52,0 % – зобов'язання в іноземній валюті.

Значні темпи зростання обсягів кредитування обумовлено тим, що кредити є основними та найприбутковішими банківськими активами. Однак, висока дохідність кредитних операцій неодмінно супроводжується підвищеними ризиками, внаслідок чого кредитування визначається найризикованішим видом банківської діяльності.

Як свідчать статистичні дані розвитку економіки України, у 2009 році сума збитків за всіма галузями економіки становила 37 131,1 млн. грн. В ході аналізу встановлено, що однією з причин збитковості є виникнення додаткових зобов'язань позичальників – штучного боргу, – як результату збільшення курсу іноземних валют (долар, євро) до гривні в середньому на 144, 5 % у 2008 – 2009 рр.

Розрахунок суми штучного боргу проведемо за формулою (1):

$$\sum_{AD} = \sum_{OFE} - \frac{\sum_{OFE}}{K_E} \quad (1)$$

де $\sum_{AD}$ – сума штучного боргу;

$\sum_{OFFE}$ – сума зобов'язань в іноземній валюті;

K_E – коефіцієнт зростання курсу іноземних валют до національної валюти.

Розрахована сума штучного боргу для підприємств галузей економіки України на кінець 2009 р. становить близько 58 607,0 млн. грн. Зазначена сума значно перевищує суму збитків та потребує додаткових зусиль позичальників щодо її погашення.

Таким чином, можна зробити висновок:

- за період 2004 – 2008 рр. відбулося різке збільшення обсягів кредитування;
- у структурі кредитного портфелю банківської системи на кінець 2009 р. переважає частина зобов'язань в іноземній валюті, що сформувало штучний борг, який в подальшому, відповідно до можливого зростання курсів іноземних валют, може збільшуватися, провокуючи виникнення ризику дефолту підприємств галузей економіки та, як наслідок, кредитного ризику банківської системи.

Тобто, в Україні об'єктивно склалася ситуація, коли для подальшого економічного зросту виникає необхідність у:

- розробці механізмів захисту капіталу в періоди, коли обсяги кредитування досягають занадто високого рівня;
- держаному регулюванню процесу кредитування, в тому числі зміну підходів до кредитування галузей економіки України у бік збільшення частки кредитів у національній валюті, що дозволить мінімізувати ймовірність настання кредитних ризиків банківської системи.